

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1992/32
KARAR NO : 1992/35

ÖZET: İstiklâl madalyası sahibi olan davacıya, vatani hizmet tertibinden bağlanan şeref aylığına yürütülecek faiz konusunda, TC. Emekli Sandığına tesis edilen işleme karşı açılan iptal davasının idari yargı yerinde çözümlenmesinin gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Ahmet Ovacık

Karşı taraf : TC. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü.

O L A Y : Davacı, 28.4.1972 tarihinde askerlik şubesine başvurarak kendisine, 1005 sayılı İstiklâl Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun gereğince 1.3.1968 tarihinden geçerli olmak üzere şeref aylığı bağlanmasını istemiştir. İsteğinin idarece kabul edilmemesi üzerine açtığı davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 2. Dairesince reddedilmiştir. Ancak, davacı İstiklâl Harbine katıldığını kanıtlayan yeni belgelerle Askeri Yüksek İdare Mahkemesine tekrar başvurarak yargılamanın iadesi isteminde bulunmuş ve bu kerre Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesi; 9.5.1989 gün ve E.1988/300, K.1989/219 sayılı kararlar, daha önce Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 2. Dairesince verilen 25.6.1975 gün ve E.1974/604 K.1975/1144 sayılı red kararının kaldırılmasına ve davacıya madalya berati verilmemesi işleminin iptaline karar vermiş ve TC. Emekli Sandığında bu karar uyarınca davacıya 1.1.1990 tarihinde, 1.3.1968 tarihinden geçerli olmak üzere şeref aylığı bağlanmıştır.

Davacı, TC. Emekli Sandığından 19.6.1990 tarihli dilekçeyle: 1005 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 1.3.1968 tarihinden geçerli olmak üzere birikmiş maaşlarının birikmiş faizleriyle birlikte ödenmesini istediği halde sandığın 27.9.1990 gün ve 9/V0-620410/78749 sayılı yazısıyla faiz istemini reddetmesi üzerine, bu red işleminin iptali için yeniden 5.10.1990 tarihinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde dava açmıştır.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesi; 6.11.1990 gününde, 1098-670 sayılı: 1602 sayılı Kanunun 20. maddesinden bahisle, davacının asker kişi olduğu hususunda bir kuşku bulunmadığı, ancak, bağlanan şeref aylığının işleyen faizlerinin ödenmemesine ilişkin işlemin "askeri hizmete ilişkin" bir işlem olmadığı, askerliği ilgilendirmediği, asker olmayan bir şahıstan ~~bir~~ farkı bulunmadığı, bu nedenle davanın çözümünün genel idari yargının görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Davacı aynı istekle 19.12.1990 gününde idare mahkemesinde dava açmıştır.

Ankara 8. İdare Mahkemesi; 2.12.1991 gününde, E.1990/2577, K.1991/2263 sayılı: Faiz alacağının, asıl alacağın zamanında ödenmemiş olmasından dolayı alacaklinin uğradığı zararı karşılamak amacıyla ödenmesi öngörülen bir

para olduğu, asıl alacakla sıkı sıkıya bağlı bulunduğu, şeref aylığı bağlanmasına Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde karar verildiğinden faizler hakkında da aynı mahkemece karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş, karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Dava dosyası, Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesi Başkanınının 13.8.1992 gün ve 1990/2577, 1991/2263 sayılı yazıları ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

Böylece 2247 sayılı Kanununun 14. maddesinde öngörüldüğü biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Milleti adına karar veren Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Mustafa Şahin'in Başkanlığında, Şükrü Kaya Erol, Dr. Ekrem Serim, Alp Yüksel Fırat, Ahmet Çolakoğlu, Osman Şimşek ve İlhami Uğur Yılmaz'ın katılmaları ile yaptığı 28.9.1992 günlü toplantıda, Raportör Hâkim Ayten Anıl'ın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Danıştay Başsavcısı Yerine katılan Savcı M. İlhan Dinç'ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı yerine katılan Savcı Serdar Özgüldür'ün davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu yolundaki yazılı düşünceleri doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin, askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünde doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağı belirtilmiş; 20.7.1972 günlü ve 1602 sayılı Yasanın 25.12.1981 günlü ve 2568 sayılı yasayla değişik 20. maddesinde de aynı hüküm yer almıştır. Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin bir davaya bakılması için dava konusu idari işlemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin" bulunması şartlarının birlikte ~~gerçekleşmesi~~ bulunması gerekmektedir.

1602 sayılı Kanununun değişik 20. maddesinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, aslari öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlar asker kişi sayılmaktadır.

İdari işlemin görevli yargı yerinin tesbiti yönünden, "askeri hizmete ilişkin" olup olmadığının saptanabilmesi için, işlemin konusuna bakılması gerekmektedir. Eğer idari işlem askeri gereklere, askeri usul ve yonteme ve askeri hizmete göre tesis edilmiş ise bu işlemin askeri nitelikli olduğu kabul edilmelidir. İşlem, askeri olmayan bir makam tarafından tesis edilmiş olsa bile durum değişmemekte menfaati ihlal edilen asker kişinin açtığı davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde görülmesi gerekmektedir. X

Anlaşmazlık konusu davada davacı, bağlanan şeref aylığınının 1.3.1968 tarihinden itibaren birikmiş faizlerinin ödenmiyeceğine ilişkin işlemin iptalini istemektedir.

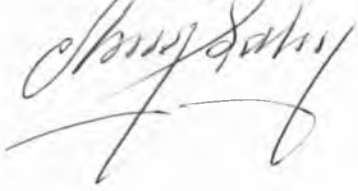
Davacının asker kişi olduğu hususunda bir kuşku yoktur. Ancak, ödenen aylığa faiz işletilip işletilmeyeceği konusunun "askeri hizmete ilişkin" bir yanı bulunmamaktadır. Çözülenecek olan anlaşmazlık Emekli Sandığından birikmiş aylıklarını alan sivil kişinin aynı yöndeki isteğinden ve onun çözümü ile varılacak sonuçtan farklı değildir.

Açıklanan nedenlerle 1602 sayılı Kanunun değişik 20. maddesinde öngörülen "asker kişiyi ilgilendirme" ve "askeri hizmete ilişkin bulunma" şartlarını birlikte gerçekleştirmediğinden davanın çözümü idari yargının görevine girmektedir. Bu nedenle Ankara 8. İdare Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara 8. İdare Mahkemesinin 2.12.1991 günlü, E.1990/2577, K.1991/2263 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, üyelere den Ahmet Çolakoğlu ve Osman Şimşek'in karşı oyları ve oyçokluğuyla 28.9.1992 gününde kesin olarak karar verildi.

Başkan

Mustafa ŞAHİN

Üye

Şükrü Kaya Erol

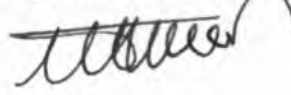
Üye

Dr. Ekrem Serim

Üye

Alp Yüksel Fırat

Üye

Ahmet Çolakoğlu

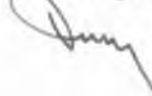
Bu kararın Resmî gazete'de yayını uygundur.

Başkan

Üye

Osman Şimşek

Üye

İlhami Uğur Yılmaz

KARŞI OY YAZISI

Gerek 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 12, ve gerekse 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 42.nci maddesinde, ilgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla idari yargı yerinde doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi, ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan, dolayı icra tarihinden itibaren altmış gün içinde tam yargı davası açabilecekleri hükmüne bağlanmış bulunmaktadır.

Bu hükümlere göre, bir işlemde dolayı menfaatleri ihlal edilenler iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi, ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde tam yargı davası açabilirler.

İptal ve tam yargı davasının birlikte açılması halinde, her iki davanın da aynı mahkemede görüleceği kuşkusuzdur.

Hal böyle olunca, iptal ve tam yargı davalarının birlikte açılmaması halinde, iptal davasını karara bağlayan mahkemenin görevinin sona erdiği, iptal kararının hiç uygulanmaması yada hatalı veya eksik uygulanmasından dolayı açılacak tam yargı davasının daha önce bir arada açılacak kadar kendisine bağlı bulunduğu iptal davasından ayrı bir dava niteliğini kazanacağı, bu itibarla tam yargı davasının

iptal davasını çözümleneyen askeri idari yargı önünde değil genel idari yargıda çözümleneceğini kabul etmek mümkün değildir.

Uyuşmazlık konusu olayda da, davacı 19.6.1968 tarihinden geçerli olarak kendisine şeref aylığı bağlanmamasına ilişkin işlemin iptalini Askeri Yüksek İdare Mahkemesinden istemiş, anılan Mahkemenin 9.5.1989 gün ve E: 1988/300, K: 1989/219 sayılı kararı ile davacının istemi doğrultusunda hüküm tesis edilmiştir.

Davacı bu karar uyarınca T.C.Emekli Sandığı Genel müdürlüğüne başvurarak 1.3.1968 tarihinden itibaren birikmiş aylıkların birikmiş faizleriyle birlikte ödemesini istediği halde faiz talebinin reddedilmesi üzerine bu red işleminin iptali istemiyle tekrar Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde dava açmıştır.

Görüldüğü gibi davacının ikinci kez dava konusu ettiği uyuşmazlık, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin iptal kararının hatalı ve eksik uygulanmasına ilişkin bir iddiadır. Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin iptal kararıyla bağlantılıdır.

Ankara 8 nci İdare Mahkemesinin Kararında da açıklandığı gibi faiz alacağı, asıl alacağın zamanında ödenmemiş olması nedeniyle alacaklının uğradığı zararı karşılamak amacıyla ödenmesi öngörülen bir alacak olup alacağın aslına sıkı sıkıya bağlıdır.

Bu nedenlerle faiz istemine ilişkin davanın da AskeriYüksek İdare Mahkemesinde çözümlenmesi gerektiği düşüncesinde olduğumuzdan çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Ahmet ÇOLAKOĞLU

Osman ŞİMŞEK